

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT

Priština, 3. februara 2014. god.
Br.ref.:RK544/14

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI96/13

Podnosilac

Branko Radeč

**Ocena ustavnosti odluke Apelacionog suda u Prištini, PŽ. br. 169/12, od
21. januara 2013. god.**

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Enver Hasani, predsednik
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Kadri Kryeziu, sudija i
Arta Rama-Hajrizi, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo g. Branko Radeč (u daljem tekstu: podnosilac), sa prebivalištem u Beogradu, u Srbiji.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava odluku Apelacionog suda u Prištini PŽ. br. 169/12 od 21. januara 2013. god., koja je podnosiocu uručena 5. marta 2013. god.

Predmetna stvar

3. Podnosilac zahteva traži ocenu ustavnosti odluke PŽ. br. 169/12, Apelacionog suda koja je navodno povredila članove 3. [Jednakost pred zakonom], 19. [Sprovođenje međunarodnog prava], 24. [Jednakost pred zakonom], 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], 32. [Pravo na pravno sredstvo], 46. [Zaštita imovine], 53. [Tumačenje odredaba ljudskih prava], 54. [Sudska zaštita prava], 56. [Prava i osnovne slobode tokom vanrednog stanja], i 156. [Izbeglice i interno raseljena lica] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav) i članove 6. [Pravo na pravično suđenje], 8. [Pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života], 13. [Pravo na delotvorni pravni lek] i 14. [Zabrana diskriminacije] Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP). Pored toga, podnosilac zahteva dalje tvrdi da su i član 1. Protokola 1. [Sprovođenje određenih prava i sloboda koje nisu uključene u Deo I. Konvencije] i Protokol 12. [Opšta zabrana diskriminacije] EKLJP takođe bili povređeni.

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članu 113.7. Ustava, članu 47. Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo od 15. januara 2009. god. (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 56. (2) Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Sudom

5. Dana 5. jula 2013. god., podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
6. Dana 5. avgusta 2013. god., predsednik Ustavnog suda je imenovao sudiju Ivana Čukalovića za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje sastavljeno od sudija: Altay Suroy (predsedavajući), Snezhana Botusharova i Arta Rama-Hajrizi.
7. Dana 5. septembra 2013. god., podnosilac je obavešten o registraciji zahteva i traženo mu je da dostavi Sudu sledeća dokumenta:
 - a. Odluku Apelacionog suda u Prištini PŽ. br. 169/12, od 21. januara 2013. god.;
 - b. Rešenje Opštinskog suda u Vučitrnu od 15. oktobra 2010. god.;
 - c. Tužbu za naknadu štete Opštinskog suda u Vučitrnu i
 - d. Žalbu na rešenje Opštinskog suda u Vučitrnu.
8. Dana 14. oktobra 2013. god., Sud je primio tražena dokumenta od podnosioca zahteva.

9. Dana 21. oktobra 2013. god., Sud je obavestio Apelacioni sud u Prištini o registraciji zahteva.
10. Dana 2. decembra 2013. god., Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i iznelo Sudu preporuku o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

11. Dana 25. maja 2004. god., podnosilac zahteva je podneo tužbu Opštinskom sudu u Vučitrnu protiv opštine Vučitrn, privremenih institucija samouprave na Kosovu i Vlade Kosova, tražeći naknadu za oštećenu imovinu. Podnosilac zahteva u žalbi tvrdi da *“nakon dolaska KFOR-a na Kosovo, objekti koji se nalazile na navedenoj parceli su u potpunosti uništeni, a nepokretna imovina je opljačkana i uništena, voćnjak, bagremar i šuma su posečeni, a poljoprivredno zemljište se koristi od strane neovlašćenih lica.”*
12. Dana 15. oktobra 2010. god., Opštinski sud u Vučitrnu (P. br. 303/2004) je doneo rešenje na tužbu podnosioca zahteva. U odluci, Sud je utvrdio da je tužba podnosioca zahteva povučena zbog neplaćanja sudske takse. Opštinski sud u Vučitrnu tvrdi: *“Tužiocu je dostavljena opomena za plaćanje sudske takse za tužbu i to preko oglasne table Suda dana 29.09.2010. god., ali isti do sada nije platio taksu za tužbu određenu članom 3. tačka 1. i 10. tačka 1. Administrativnog uputstva SSK. Stoga, Sud je na osnovu člana 253. tačka 5 ZPP [Zakona o parničnom postupku], odlučio kao u izreci ovog rešenja.”*
13. Dana 21. januara 2013. god., Apelacioni sud u Prištini (PŽ. br. 169/12) odbio je žalbu podnosioca zahteva kao neosnovanu i potvrdio je rešenje Opštinskog suda u Vučitrnu (P. br. 303/2004 od 15. oktobra 2010. god.). Apelacioni sud smatra: *“Sud [Opštinski sud u Vučitrnu] je dostavio tužiocima opomenu za naplatu takse za tužbu i to preko oglasne table Suda od 29.09.2010. god., ali isti nisu platili takse za tužbu, koja je određena članom 3. tačkom 1. i 10. Administrativnog uputstva SSK, prema tome, prvostepeni sud, shodno članu 253. tačka 5. ZPP-a, odlučio je kao u izreci osporenog rešenja... Sud smatra da ne stoje žalbeni navodi tužilaca, zbog činjenice da je prvostepeni sud preduzeo nekoliko radnji nad tužiocima sa ciljem da oni plate sudske takse za tužbu, da su propusti iz naloga o uplati sudske takse od 27.01.2010. god., upućeni dopisom Ministarstvu pravde, Kancelariji za međunarodnu saradnju od 03.02.2010. god., rešenjem od 29.09.2010. god. itd., ali tužioci nisu platili sudske takse za tužbu, a na osnovu odredaba člana 253.4, ZPP, predviđeno je da tužilac tužbi priloži potvrdu o uplati sudske takse, dok se članom 253.5, predviđa da, ukoliko se ne isplati određena sudska taksa za tužbu, i nakon upućene opomene od strane suda, i ako ne postoje uslovi za oslobađanje, smatraće se da je tužba povučena, i što se toga tiče, valja istaći da tužilac povodom predloga o oslobađanju nije priložio nijedan dokaz, dakle ni uverenje o imovinskom stanju nadležnog organa, u skladu sa odgovarajućim odredbama Administrativnog uputstva SSK br. 2008/2, za ujednačavanje sudskih taksi.”*

Navodi podnosioca zahteva

14. Podnosilac zahteva tvrdi da su *“delovanja sudova u Republici Kosovo povredila [njegova] pravo da uživa u ličnoj imovini i pravo na bezbednost, jer postoji dvojstvo između sudskih i administrativnih odluka.”* Pored toga, podnosilac zahteva tvrdi da je *“država preuzela odgovornost da zaštiti imovinu svih svojih građana, i istovremeno je pravni pratilac međunarodnih institucija na Kosovu i situacija je pravno nemoguća da niko nije odgovoran za štetu [njemu] izazvanu tokom nereda 2004. god.”*
15. Podnosilac zahteva dalje tvrdi da su sledeći članovi Ustava bili povređeni:
 - a. Član 3. [Jednakost pred zakonom], tvrdeći da *“pripadnici srpskog naroda nisu jednako tretirani kao ostali građani Kosova.”*
 - b. Član 19. [Sprovođenje međunarodnog prava], tvrdeći da je u vezi sa članom 1. Protokola 1. Evropske konvencije o ljudskim pravima, njegovo pravo na mirno uživanje imovine povređeno, jer je uništeno već punih 10 godina i nije uspeo da *“ostvari [svoje] pravo na pravičnu nadoknadu.”*
 - c. Član 24. [Jednakost pred zakonom], tvrdeći *“na osnovu istog činjeničnog i pravnog osnova, isti sud jednom rešava, a drugi put odbacuje zbog neplaćanja sudske takse koju stranka ne može ni faktički, ni formalno da plati.”*
 - d. Član 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], tvrdeći da se povredom člana 24, stekla i povreda člana 31, *“smatrajući da su dve presude istog suda po istoj stvari u koliziji jedna sa drugom.”*
 - e. Član 32. [Pravo na pravno sredstvo], tvrdeći da dopisi koje je on podneo *“dokazuju da su postupci vođeni zbog naknade materijalne štete po osnovu uništenih nepokretnosti terorističkim aktom, obustavljeni selektivno – samo za pripadnike srpske nacionalnosti.”*
 - f. Član 46. [Zaštita imovine], tvrdeći da time što nije dobio naknadu od strane nadležnih organa još od 2004. godine, pretrpeo je ogromnu materijalnu štetu, za koju podnosilac zahteva tvrdi da predstavlja povredu njegovih ustavnih prava.
 - g. Član 54. [Sudska zaštita prava], tvrdeći da je *“doživeo diskriminaciju od strane sudova na taj način što je obustavljen postupak zbog neplaćanja sudske takse– time mi je onemogućen pristup sudu – što i po praksi Evropskog suda za ljudska prava predstavlja povredu Konvencije.”*
 - h. Član 56. [Prava i osnovne slobode tokom vanrednog stanja].
 - i. Član 102. [Opšta načela sudskog sistema], tvrdeći da u slučajevima kao što je njegov, kada su u pitanju građani srpske nacionalnosti, postavlja se pitanje da li je *“sudska vlast nezavisna, nepristrasna i apolitična.”*

Kada su u pitanju građani srpske nacionalnosti pojavljuje se niz specifičnih pitanja u kontekstu Kosova - nije uvek jasno ko su nosioci obaveza, iako je jasno da su interno raseljena lica isterana iz svojih domova, koji su im naknadno uništeni, a kada treba identifikovati nosioca obaveza za naknadu štete, onda je to faktički nemoguće, što čini prava raseljenih lica besmislenim."

Stav podnosioca zahteva je da, polazeći od opšteg pravila da "interno raseljena lica uživaju isti skup prava kao i bilo koji građanin države u kojoj imaju prebivalište, kada se primeni na situaciju interno raseljenih lica sa Kosova, to bi značilo da mogu da ostvare svoja imovinska prava kao i svaki drugi stanovnik Kosova." Međutim, uprkos tome, podnosilac zahteva tvrdi da "položaj građana srpske nacionalnosti nije ravnopravno tretiran od strane relevantnih domaćih i međunarodnih organa, a njihovi zahtevi ostaju bez odgovora."

U prilog ovoj tvrdnji, podnosilac zahteva primećuje da su tužbe koje su podnete od strane interno raseljenih lica sa Kosova "tužbe koje su podneli protiv UNMIK-a i KFOR-a, kao i protiv privremenih institucija na Kosovu" kako bi dobili naknadu za štete nanete njihovoj privatnoj imovini, koja je nastala kao posledica "NATO bombardovanja 1999. godine, kao i martovskih nemira u martu 2004. godine." Tužba podnosioca zahteva je među hiljadama drugih bila "zamrznuta" dugi niz godina po zahtevu direktora Odeljenja za pravdu UNMIK-a (dopis je upućen svim opštinskim i okružnim predsednicima sudova, kao i predsedniku Vrhovnog suda Kosova 26. avgusta 2004. god.). Svrha "zamrzavanja" je određena da bi se na što bolji način rešio priliv žalbi. (Vidi, stav 15. mišljenje Savetodavnog veća za ljudska prava od 23. februara 2011. god., slučaj br. 27/08, i dr.) Savetodavna komisija za ljudska prava je utvrdila da ova obustava postupka predstavlja direktnu povredu člana 6 § 1 Evropske konvencije o ljudskim pravima i pravo na pravično suđenje.

- j. Član 156. [Izbeglice i interno raseljena lica], tvrdeći da "odlukama nadležnih organa i sudova u Republici Kosovo nisu zaštićena moja prava zagarantovana članom 156. Ustava, već su direktno prekršena spornim i kontradiktornim odlukama donesenim na moju štetu." Podnosilac zahteva skreće pažnju na činjenicu da razmatranje njegovog predmeta, među mnogim drugim sa faktički sličnom pozadinom, su tek nedavno pokrenuti od strane sudova i to samo da bi ih odbili. Pitanje na koje podnosilac zahteva skreće pažnju je "ko je odgovoran za povraćaj imovine i za naknadu za uništenu imovinu."

Podnosilac zahteva dalje tvrdi da samo zato što postoji "18.000 tužbi koje su ostale nerešene i često se prikazuju kao teret kosovskom pravosuđu koje treba ukinuti što pre. Izgleda da prava onih koji su prvobitno podneli tužbe nisu prioritet." Drugim rečima, teret na pravosudni sistem ne predstavlja razlog da se uskrate individualna prava i slobode garantovane Ustavom. "Sudovi na Kosovu su počeli da odbacuju takve tužbe, dok u isto vreme, osiromašeni podnosioci tužbi,

interno raseljena lica, daju značajne sume novca za sudske troškove u pokušaju da ostvare svoja prava.“

- k. Član 53. [Tumačenje odredaba ljudskih prava], tvrdeći da *“postoje brojni primeri odluka koje potvrđuju da je u mom slučaju došlo do više povreda ljudskih prava od strane sudova Kosova.“*
- l. Član 54. [Sudska zaštita prava], tvrdeći da *“Zakonodavstvo i izgradnja institucija, procesi preduzeti na Kosovu nisu dovoljno obradili specifične potrebe interno raseljenih lica u odnosu na njihove zahteve, niti su obezbedili adekvatan institucionalni okvir.“* Podnosilac zahteva dalje tvrdi da *“pošto pravosudni sistem ne prepoznaje specifične prepreke sa kojima se suočavaju interno raseljena lica, pravo na pravično suđenje i većina suštinskih prava garantovanih domaćim zakonom, su postala prazna obećanja.“* U dugom argumentu navedenom u zahtevu, podnosilac tvrdi da zahtev za plaćanje sudske takse, predstavlja prepreku njegovom pravu na jednak pristup sudovima.

Podnosilac zahteva tvrdi da postoje tri tipične prepreke pristupu sudu: i) upotreba službenog jezika; ii) sistem sudskih taksi i iii) *“faktična nemogućnost da učestvujem u sudskom postupku“* za interno raseljena lica. Podnosilac zahteva tvrdi da, kada se radi o neutralnom zakonu ili institucionalnoj praksi, diskriminacija može da bude direktna ili indirektna. Podnosilac zahteva priznaje da je indirektna diskriminacija pred sudovima, iako suptilnija od direktne diskriminacije *„jednako opasan neprijatelj principa jednake zaštite prava.“*

Navodeći UN Komitet za ljudska prava sa devedesete sednice, opšti komentari br. 32, podnosilac zahteva ukazuje da *“Pravo na pristup sudovima i tribunalima i jednakosti pred njima nije ograničena za građane država članica, već moraju biti dostupni svim pojedincima, bez obzira na nacionalnost ili apatridiju, ili bez obzira na njihov status, bilo da traže azil, izbeglice, radnici migranti, deca bez pratnje ili drugih lica koji mogu da se nalaze na teritoriji ili u nadležnosti države ugovornice.“* Situacije u kojoj pojedinac pokušava da pristupi nadležnim sudovima i tribunalima su sistemski frustrirane *de jure* ili *de facto* i suprotne garanciji člana 14. stav 1, prva rečenica. Ova garancija takođe zabranjuje bilo kakve razlike u pogledu pristupa sudovima i tribunalima koje nisu zasnovane na zakonu i ne mogu se opravdati na objektivnim razumnim osnovama. Garancija je povređena ako je određenim licima zabranjeno da podnesu tužbu protiv bilo kog drugog lica, kao što su zbog svoje rase, boje, pola, jezika, veroispovesti, političkog i drugog uverenja, nacionalnog ili društvenog porekla, imovine, rođenja ili drugih statusa.“ (Vidi stav 9 o Opštim komentarima br. 32 u članu 14. ESLJP, <http://www.refworld.org/docid/478b2b2f2.html>).

16. Podnosilac zahteva, takođe, tvrdi da su sledeći članovi Evropske konvencije o ljudskim pravima bili povređeni:

- a. Član 6. stav 1. [Pravo na pravično suđenje] propisuje da *“Prilikom utvrđivanja njegovih građanskih prava i obaveza ... prema njemu, svako ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred neovisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom.”* Podnosilac zahteva tvrdi da je njegovo pravo na pravično i nepristrasno suđenje bilo povređeno. U prilog svojim tvrdnjama, podnosilac zahteva skreće pažnju Suda na nekoliko slučajeva ESLJP gde je član 6. (1) bio povređen.

U slučaju Kutić protiv Hrvatske, ESLJP nalazi da je zahtev prihvatljiv što se tiče pitanja koje je vreme opravdano u kome se postupci mogu obustaviti. (Vidi Kutić protiv Hrvatske, br. 48778/99, 4. oktobar 2001. god.). U slučaju Golder protiv Ujedinjenog Kraljevstva, sud je racionalisao činjenicu *“da pravo na pristup sadrži element koji je sastavni deo prava po navedenom članu 6. stav 1, ... [koji takođe] obezbeđuje svima pravo na tužbu u vezi sa njihovim građanskim pravima i obavezama iznetim pred sudom ili tribunalom.”* (Vidi Golder protiv Ujedinjenog Kraljevstva, br. 4451/70, § 36, 21. februar 1975. god.)

U prilogu svojim argumenatima, podnosilac zahteva se dalje poziva na slučaj Ashingdane protiv Ujedinjenog Kraljevstva (Vidi Ashingdane protiv Ujedinjenog Kraljevstva, br. 8225/78, § 57, 28. maja 1985. god.), u kome se konstatuje *“Mora se dokazati da je stepen pristupa pružen prema nacionalnom zakonodavstvu bio dovoljan da osigura pojedincu pravo na sud, poštujući vladavinu zakona u demokratskom društvu.”* U Airey protiv Irske, ESLJP primećuje da svrha Konvencije nije da garantuje *“prava koja su teoretska ili iluziona, nego prava koja su praktična i efikasna.”* (Vidi Airey protiv Irske, br. 6289/73, § 24, 9. oktobar 1979. god.). U slučaju De Cubber protiv Belgije, ESLJP je utvrdio da restriktivno tumačenje člana 6 (1) *“ne bi bilo saglasno sa ciljem i svrhom ove odredbe, imajući u vidu značajno mesto koje pravo na pravično suđenje uživa u demokratskom društvu u smislu Konvencije.”* (Vidi De Cubber protiv Belgije, br. 9186/80, § 30, 26. oktobra 1984. god.)

- b. Član 13 [Pravo na delotvorni pravni lek] predviđa da *“Svako čija su prava i slobode povređene... ima pravo na pravni lek pred nacionalnim vlastima, čak i onda kada su povredu ovih prava i sloboda učinile osobe u vršenju svoje službene dužnosti.”* Podnosilac zahteva tvrdi da na osnovu podnetih činjenica *“niti jedan organ nadzora tužene strane, ili drugi organ, organizacija ili ovlašteni pojedinac, nisu našli za shodno da reaguju i iz pravnog sistema tužene strane otklone ovu diskriminišuću situaciju, kojom je jednoj grupi kosovskih državljana, etnički određenih svojom srpskom etničkom pripadnošću, praktično onemogućena zaštita njihovih prava priznatih Evropskom konvencijom.”* Podnosilac zahteva jasno tvrdi da, zato što je Srbin, nije mu omogućen jednak tretman od strane kosovskih vlasti da traži delotvorno pravno sredstvo u njegovoj situaciji, stoga, traži pomoći od Suda da reši ovu stvar.

Podnosilac zahteva skreće pažnju Sudu na slučaj Tolstoy Miloslavsky protiv Ujedinjenog Kraljevstva, gde je ESLJP utvrdio da “*pravo na pristup sudovima obezbeđeno članom 6. stav 1 može biti predmet ograničenja u vidu propisa države... Država uživa izvesni stepen slobodne procene. Međutim, sud mora biti zadovoljan, pre svega, da primenjena ograničavanja ne smanjuju ili zabranjuju pristup prepušten pojedincu na takav način ili u tolikoj meri da je svaka suština prava umanjena. Drugo, ograničenje mora služiti legitimnom cilju i mora da postoji razuman odnos srazmernosti između upotrebljivih sredstava i cilja koji se želi postići.*” (Vidi Tolstoy Miloslavsky protiv Ujedinjenog Kraljevstva, br. 18139/91, § 59, 13. jul 1995. god.). U argumentu podnosioca zahteva, on ponovo skreće pažnju Suda na slučaj Kutić protiv Hrvatske (što je faktički sličan slučaj sa slučajem podnosioca zahteva: uništena imovina 1994. godine zbog bombardovanja, stranka sada traži naknadu za štetu, sud je obustavio postupak u beskonačnost), gde je ESLJP zaključio da je zahtev prihvatljiv. (Vidi Kutić protiv Hrvatske, br. 48778/99, 4. oktobra 2001. god.)

Kako izgleda, nakon opsežnog istraživanja o predmetu, podnosilac zahteva tvrdi da je “*tužena strana na najgrublji način povredila pravo podnosioca ovog zahteva iz člana 6. Evropske konvencije (pravo na pravično suđenje) i pravo iz člana 13. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda (pravo na delotvoran pravni lek), a inače, povređena su i prava podnosioca zahteva opisana u članu 8. Evropske konvencije (pravo na dom), člana 1. Protokola I Evropske konvencije (pravo na mirno uživanje imovine) a moglo bi se govoriti i o kršenju prava priznatog članom 14. Evropske konvencije (zabrana diskriminacije).*”

- c. Član 8. [Pravo na poštovanje doma] predviđa da “*(1) Svako ima pravo na poštovanje svog... doma... (2) Javne vlasti neće se miješati u vršenje ovog prava sem ako to nije u skladu sa zakonom i neophodno u demokratskom društvu u interesu nacionalne bezbednosti, javne bezbednosti ili ekonomske dobrobiti zemlje, radi sprečavanja nereda ili kriminala, zaštite zdravlja ili morala, ili radi zaštite prava i sloboda drugih.*”

Podnosilac zahteva tvrdi da je, prema činjenicama predstavljenim u zahtevu kao dokazima “*Tužena strana svojim postupcima povredila i njegovo... pravo na pravo na poštovanje doma, a koja su garantovana članom 8. Konvencije. Tužena strana ništa nije poduzela da zaštiti imovinu podnosioca zahteva, i slično.*” Podnosilac zahteva dolazi do zaključak da, pošto tuženi nisu uspeli da zaštite njegovu imovinu, a kasnije je sprečen da dobije naknadu za imovinsku štetu, može samo da zaključi da je to bilo učinjeno “*sa verovatnim političkim ciljem etničkog čišćenja i onemogućavanja povratka.*”

Podnosilac zahteva tvrdi da je prema ESLJP u slučaju Kroon i drugi protiv Holandije, “*osnovni cilj člana 8. da zaštiti pojedince od arbitrarnog mešanja javnih vlasti... [i] poštena ravnoteža... mora biti*

uspostavljena između konkurentnih interesa pojedinca i zajednice u celini.” (Vidi Kroon i drugi protiv Holandije, br. 18535/91, § 31, 27. oktobar 1994. god.). Prilikom utvrđivanja da li je došlo do povrede člana 8, podnosilac zahteva skreće pažnju Suda na slučaj ESLJP, Niemetz protiv Nemačke, koji razmatra primenjivost člana 8. u vezi sa poslovanjem. (Vidi Niemetz protiv Nemačke, br. 13710/88, §§ 30-31, 16. decembar 1992. god.) Razlog da je ovo relevantno za slučaj podnosioca zahteva je da je navedena imovina korišćena za profit, a ne za uzgajanje za ličnu upotrebu.

Pozivajući se na potkomisiju (rešenje 1998/26) za stambene i druge imovine u kontekstu povratka izbeglica i interno raseljenih lica, Komisija primećuje “pravo svih povratnika na slobodno ostvarivanje svojih prava na slobodu kretanja i pravo na izbor nastanjivanja, uključujući i pravo da se zvanično registruju u svojim kućama i u stalnim mestima prebivališta, njihovo pravo na privatnost i poštovanje doma, njihovo pravo da mirno i bezbedno žive u njihovim domovima i njihovo pravo da uživaju pristup svim potrebnim socijalnim i ekonomskim uslugama u mirnom okruženju od bilo kog oblika diskriminacije.” Dakle, podnosilac zahteva tvrdi da, s obzirom da ima ovo garantovano pravo da koristi i uživa u svojoj imovini, tužena strana je povredila ovo pravo, tako što ga sprečava da dobije imovinu i naknadu i konačno, u suprotnosti sa članom 8. Evropske konvencije.

- d. Protokol 1, član 1. [Zaštita imovine] propisuje da “svako fizičko ili pravno lice ima pravo na mirno uživanje svoje imovine. “Niko ne može biti lišen svoje imovine, osim u javnom interesu i pod uslovima predviđenim zakonom i opštim načelom međunarodnog prava.” Podnosilac zahteva tvrdi da su na osnovu ovog člana, sledeća prava bila povređena: pravo na mirno uživanje svoje imovine, a kasnije (po njenom potpunom uništavanju) onemogućen je u mirnom korišćenju prava zbog uništenja imovine (pravo na naknadu materijalne i nematerijalne štete i pravo na vođenje postupka za zaštitu tog prava).”

Podnosilac zahteva se stoga poziva na slučaj Loizidou protiv Turske, gde je ESLJP zaključio da “onemogućavajući joj pristup svojoj imovini, postepeno, tokom poslednjih šesnaest godina, uticalo se na pravo podnosioca kao vlasnika imovine, a naročito njeno neometano uživanje njene imovine, što predstavlja neprekidno kršenje člana 1. Protokola I (vidi Loizidou protiv Turske, br. 15318/89, § 60, 18. decembar 1996. god.; vidi, takođe izveštaj Komisije od 8. jula 1993. god., str. 21; Chrysostomos, Papachrysostomou i Loizidou protiv Turske, DR 68, str. 228).

- e. Član 14. [Zabrana diskriminacije] propisuje da “Uživanje prava i sloboda predviđenih ovom Konvencijom osigurava se bez diskriminacije po bilo kojoj osnovi, kao što su pol, rasa, boja kože, jezik, veroispovest, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno poreklo, veza sa nekom nacionalnom manjinom, imovnim stanjem, rođenjem ili drugim statusom.” Podnosilac zahteva tvrdi da

za više od osam (8) godina nije uspeo da “ostvari svoje pravo na naknadu štete zbog uništenih kuća, došlo je do kršenja prava na mirno uživanje imovine, a za koje je direktno odgovorna Republika Kosovo.”

ESLJP je u slučaju Pecevi protiv Bivše Jugoslovenske Republike Makedonije utvrdio „da su nadležne vlasti pozitivno odgovorne da organizuju sistem za izvršenje odluka, koji je delotvoran i po zakonu i u praksi i obezbeđuje njihovo sprovođenje bez odlaganja.“ Kašnjenje u izvršenju presude može da se opravda u posebnim okolnostima. Međutim, odlaganje ne može biti takvo da ugrožava suštinu prava zaštićenog prema članu 6 § 1.” (vidi Pecevi protiv Bivše Jugoslovenske Republike Makedonije, br. 21839/03, § 29, 6. novembra 2008. god.; vidi, takođe Fuklev protiv Ukrajine, br. 71186/01, §§ 83 i 84, 7. juna 2005. god.).

Podnosilac zahteva, takođe, skreće pažnju na “Pinheiro Principe” utvrđene u Priručniku za restituciju stambene i druge imovine za izbeglice i raseljena lica. Princip 2 [Pravo na povrat stambenog prostora i povrat imovine] predviđa sledeće: “2.1 Sve izbeglice i raseljena lica imaju pravo na povrat stambenog prostora, zemlje i/ili imovine koja im je samovoljno ili nezakonito oduzeta ili da dobiju nadoknadu za svaki stambeni prostor, zemlju i/ili imovinu koju je faktički nemoguće vratiti kako je utvrdio samostalni, nepristrasni sud. 2.2 Države će na dokaziv način staviti prioritet na povrat kao poželjan pravni lek za raseljenost i kao ključni element retroaktivne pravde. Pravo na povrat postoji kao posebno pravo i nije u suprotnosti ni sa stvarnim povratkom ili nepovratkom izbeglica ili raseljenih lica koja imaju pravo na povrat stambenog prostora, zemlje ili imovine.”

Podnosilac zahteva se pored toga poziva i na princip 21. [Nadoknada] Pineiro Principa, koji navodi da “21.1 Sve izbeglice i raseljena lica imaju pravo na potpunu i bezuslovnu nadoknadu, što je sastavni deo komponente procesa povrata. Nadoknada može biti novčana ili u naturi. Države će, kako bi ispoštovale princip retroaktivne pravde, osigurati da se lek nadoknade koristi samo kada lek povrata stvarno nije izvodljiv ili kada oštećena strana dobrovoljno i uz puno saznanje prihvati nadoknadu, ili kada uslovi dogovorenog sporazumnog rešenja uključuju kombinovanje povrata i nadoknade.”
(http://www.ohchr.org/Documents/Publications/pinheiro_principles.pdf)

- f. Protokol 12. član 1. [Opšta zabrana diskriminacije] propisuje da “(1) Uživanje svih prava utvrđenih zakonom osigurano je bez diskriminacije po bilo kojem osnovu, kao što je pol, rasa, boja kože, jezik, veroispovest, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno poreklo, veza sa nekom nacionalnom manjinom, imovinskim stanjem, rođenjem ili drugim statusom. (2) Nikog, ni jedan organ vlasti, ni po kojem osnovu, ne sme diskriminisati, kao što je navedeno u stavu 1.”

Podnosilac zahteva tvrdi da prema načelu ravnopravnosti u okviru Protokola 12 i u čitavoj Evropskoj konvenciji *“svaka strana u postupku treba da ima iste mogućnosti da izloži svoje argumente i da nijedna od njih ne sme da ima preimućstvo u odnosu na svog protivnika u postupku.”* Podnosilac zahteva tvrdi da mu nije pružen jednak tretman, a kasnije je diskriminisan tako što je njegov zahtev povučen od strane Opštinskog suda u Vučitrnu.

U svom argumentu, podnosilac zahteva zaključuje da prema Evropskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, država mora da ima objektivni razlog da mu zabrani da traži naknadu za imovinsku štetu. Međutim, u ovoj situaciji, podnosilac zahteva tvrdi da *„kada država koja omogući (svesno ili nesvesno), odnosno koja se tako loše organizuje da nije sposobna da spreči krađu imovine koju je ona stavila pod svoju upravu, je odgovorna za štetu koja je tim povodom nastala, a pitanje njenog namirenja od stvarnog štetnika se ne može stavljati na teret vlasnika imovine i ja ne bih hteo izvoditi zaključke o namerama postupajućih organa koji su imali na razmatranje tu imovinu, i kako su postupali sa pokretnom imovinom podnosioca i slično.”* Stoga, podnosilac zahteva traži od Suda da uzme u obzir slučaj Veton Berisha i Ilfete Haziri: ocena ustavnosti A. br. 1053/2008 (vidi KI 72/12, od 7. decembra 2012. god.), gde je zaključio *“neuspeh Vrhovnog suda da pruži jasne i potpune odgovore vis-à-vis ključnih argumenata imovine predstavlja povredu prava podnosioca zahteva da bude saslušan i pravo da obrazloži odluku, kao sastavni deo prava na pravično i nepristrasno suđenje.”* (Vidi KI72/12 u § 63.)

Prihvatljivost zahteva

17. Kako bi bio u stanju da reši zahtev podnosioca zahteva, Sud prvo treba da ispita da li je podnosilac zahteva ispunio sve uslove za prihvatljivost koji su utvrđeni Ustavom i dodatno obrazloženi Zakonom i Poslovníkom o radu.
18. U tom smislu, Sud se poziva na pravilo 36. (1) c) Poslovníka, koje predviđa: *“Sudu je dozvoljeno da rešava zahteve: (...) samo ako zahtev nije očigledno neosnovan.”*
19. Sud naglašava da nije dužnost Ustavnog suda da se bavi greškama u činjenicama ili zakonu (zakonitost) navodno počinjenih od strane redovnih sudova, osim u meri u kojoj su povređena prava i slobode zaštićene Ustavom (ustavnost). Dakle, ovaj Sud ne deluje kao sud četvrtog stepena prilikom razmatranja odluka donetih od strane redovnih sudova. To je uloga redovnih sudova da tumače i primenjuju relevantne propise, kako procesnog, tako i materijalnog prava (vidi, *mutatis mutandis*, García Ruiz Protiv Španije [GC], br. 30544/96, stav 28, Evropski sud za ljudska prava [ESLJP] 1999-I).
20. U tom smislu, Sud primećuje da je Opštinski sud u Vučitrnu smatrao zahtev podnosioca povučenim na osnovu toga što podnosilac zahteva nije platio sudske takse. U skladu sa članom 253. (5) Zakona o parničnom postupku (ZPP), predviđa se da *“ukoliko tužitelj ne plati propisanu sudsku taksu o tužbi i nakon*

od suda upućene primedbe iako ne postoje uslovi za oslobađanje od plaćanja sudske takse, smatraće se da je tužba povučena.”

21. Opštinski sud se u odluci poziva na Administrativno uputstvo br. 2008/02 o ujednačavanju sudskih taksi, na članove 3. (1) i 10. (1). Član 3. (1) propisuje da *“Određivanje sudskih taksi, koje treba platiti prilikom podnošenja predstavke, određuje se na osnovu spora predstavke, odnosno prirode predstavke.”* Član 10. (1) propisuje stepen takse koja se odnosi na iznos u sporu za *“sve predstavke za koje je merenje ili procena moguća, uključujući bili kakve predmete-slučajeve povezane sa pokretnom ili nepokretnom imovinom, oštećenja, ugovori monetarne vrednosti, nasledstva i izvršenje građanskih dugova.”*
22. Apelacioni sud se poziva na član 6.5. Administrativnog uputstva, koji propisuje da *“Ukoliko se taksa ne plati u određenom roku, sud će obavestiti lice koje je trebalo da plati taksu, da je odredio jedan konačni datum do kojeg će sve neuplaćene takse, obuhvatajući ovde i dodatne takse po članu 6.4. i 10.25. trebati da se plate. Ukoliko se one ne plate do konačnog datuma, sud će odbaciti predstavku za koju taksa nije uplaćena.”* Štaviše, Apelacioni sud je zaključio da je Opštinski sud u Vučitrnu preduzeo korake da obavesti podnosioca zahteva, tako što je obavestio Ministarstvo pravde, Kancelariju za međunarodnu saradnju, i zaključuje, takođe, da podnosilac zahteva nije pružio nijedan dokaz o tome zašto podnosilac zahteva treba da bude oslobođen od plaćanja sudske takse.
23. Stoga, Sud ne može da zaključi da su relevantni postupci bili na bilo koji način nepravični ili proizvoljni. I Opštinski i Apelacioni sud su odbacili, sledili su relevantna pravila i postupke i obrazložili su svoje odluke.
24. Stoga, u skladu sa pravilom 36. (1) c) Poslovnika, zahtev je neprihvatljiv kao očigledno neosnovan.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa pravilom 36. (1) c) i pravilom 56. (2) Poslovnika o radu, dana 3. februara 2014. god., jednoglasno/većinom glasova

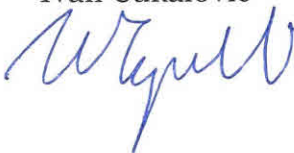
ODLUČUJE

- I. DA ODBACI zahtev kao neprihvatljiv;
- II. DA DOSTAVI stranama ovu odluku;
- III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u saglasnosti sa članom 20. stavom 4. Zakona;
- IV. DA OGLASI da ova odluka stupa na snagu odmah.

Sudija izvestilac

Predsednik Ustavnog suda

Ivan Čukalović

Prof. dr Enver Hasani

